

Ivari lugu

SELGITUS: See grupitööharjutus aitab analüüsida ja mõista probleeme, mis võivad tekkida õpirändajal välismaale saabudes. Selle juhtumi abil saab noortele selgitada vajadust valmistada oma õpirännet hoolikalt ette. Harjutust võib samuti kasutada selleks, et aidata õpirändajatel analüüsida ja mõista probleeme, mis võivad tekkida vastuvõtval organisatsioonil. Tutvusta teemat, selgitades, et õpirände korraldamisega võib kaasneda probleeme nii õpirändurile kui ka vastuvõtvale organisatsioonile.

Palu noortel tutvuda jutukesega Ivarist, kes on läinud praktikale Kreekasse.

HARJUTUS: Ivari lugu

Poolast pärit Ivar leidis praktikakoha Kreekas. Välismaine tööandja teatab, et talle on leitud korter ja tullakse lennujaama vastu.

Ivar saabub pühapäeval kell 10 hommikul ja, nagu kokku lepitud, on firma esindaja tal lennujaamas vastas. Ivar sõidutatakse majutuskoha ja antakse talle töökoha kohta mõned üldist laadi dokumendid. Nendes on infot ettevõtte kohta (talle juba tuttav põhiinfo), firma aadress, tema vahetu ülemuse nimi (teine inimene kui see, kes lennujaamas vastas oli) ja telefoninumber. Vastuvõtja räägib väga kiiresti ja Ivaril on temast raske aru saada. Ivar palub firma esindajal aeglasemalt rääkida ja saab aru, et talle tullakse hommikul järele ja viiakse ta praktikakohta. Seepeale vastuvõtja lahkub, kuid Ivarile jääb kartus, et ta ei saanud kõigest talle antud infost aru. Nii see siiski ei olnud.

Ivar leiab, et vastupidiselt kokkulepitule ei ole korteris seepi, käterätte jms. Korter on ka väiksem, kui ta ootas. Ta läheb välja, et puuduolevad esemed poest osta, kuid kõik kauplused on suletud. Ta uurib oma käsutuses olevaid pabereid, kuid leiab, et seal ei ole temal lennujaamas vastas olnud inimese telefoninumbrit.

ANALÜÜSIGE KOOS: Vajadusel jaga kogu grupp väiksemateks 3 - 4 inimesega rühmadeks. Palu igal grupil arutada tõstatatud küsimusi.

- Millist lisateavet välismaise tööandja kohta peaks tutvustav infopakett sisaldama?
- Millist muud infot oleks Ivarile saanud anda?
- Mida oleks välismaise tööandja esindaja saanud veel Ivari heaks teha?
- Millise mulje jättis välismaine tööandja Ivarile pärast esimest kohtumist?
- Millised muud probleemid võivad Ivarit oodata?

Pärast piisavat aega palu gruppidel esitada oma vastused ja arutage vastused suuremas grupis läbi.

Jätka tagasiside andmist, kuid nüüd analüüsi üldisemalt probleeme, mida välismaale siirdunud õpirändurid võivad kohata. Määrake grupis neli võimalikku probleemvaldkonda. Kui grupid ei nimeta kõiki valdkondi, siis täienda loetelu. Siinkohal võib sisse tuua ka võõrustaja vaate.

LISAÜLESANNE: Jätka tagasiside andmist, kuid nüüd analüüsige üldisemalt probleeme, mida välismaale siirdunud õpirändurid võivad kohata. Määrake grupis neli võimalikku probleemvaldkonda. Kui grupid ei nimeta kõiki valdkondi, siis täienda loetelu. Siinkohal võib sisse tuua ka võõrustaja vaate.

Järgnevalt on toodud mõned olulisemad punktid, mida peaks kindlasti käsitlema.

Keeleoskus. Välismaale minemiseks, peab noorel olema hea keeleoskus.

- Hea keeleoskus tähendab rohkem kui head lugemis- ja kirjutamisoskust antud keeles. Väga oluline on hea arusaamine kõnekeelest.
- Kohalik hääldus või dialekt võib tekitada probleeme ka hea keeleoskusega õpirändurile.
- Konkreetne õppeasutus või praktikakohta pakkuv tööandja võib nõuda õpirändurilt erialase terminoloogia tundmist.

Võõrustaja peab samuti arvestama mitme asjaoluga.

- Õpirändur ei suhtle oma emakeeles ja ehkki tema kõnekeeles võib olla väga hea, võtab siiski aega, enne kui ta omandab võõrkeele täielikult.
- Õpiränduril võib puududa erialane sõnavara, mida praktika antud töökohal eeldab. Ühtlasi peaksid välismaised tööandjad arvestama, et mõnikord kujuneb töökohal välja oma unikaalne argoo, mis võib praktikandi alguses segadusse ajada.
- Õpirändurile võib tekitada kõige suuremaid probleeme see, kui räägitakse kiiresti, tugeva aktsendiga või dialektis, eriti kui vastuvõtja teeb kõike seda korraga.

Kultuurilised erinevused. Esmakordne välismaakülastus võib olla šokeeriv. Euroopa riikides on palju kultuurilisi erinevusi – nii töökeskkonnas kui ka väljaspool seda. Ka siis kui need erinevused tunduvad esmapilgul tühised, võivad need üheskoos teha uue keskkonnaga kohanemise keeruliseks. Allpool on mõni näide erinevustest.

- Kaupluste tööaeg. Eestis on loomulik olukord, kus kauplustes ei ole lõunapause ning need on lahti hiliste õhtutundideni. Samas ei ole selline olukord tavaline mõnes lõunapoolsemas Euroopa riigis.
- Vaba aja veetmine. Hispaanias on näiteks tavaks, et noored alustavad õhtu veetmist alles südaöö paiku. Eestis on paljud kohad juba selleks ajaks suletud.
- Söögiajad. Kui oled harjunud sööma lõunat keskpäeval, aga sihtriigis on tavaks teha seda kell 14:00, siis võib ka sellega harjumine aega võtta.
- Töökoha kultuur. Asutuste (töö)kultuur võib Euroopa piires olla väga erinev. Eestis on sageli tavaks, et töötajad kõnetavad oma ülemust tema eesnimega selle asemel, et öelda talle härra Rebane või proua Kask.

Psühholoogiline ettevalmistus. Õpirändurite jaoks võib uude riiki saabumine olla keeruline kogemus. Seepärast on oluline selgitada, millised tunded on täiesti loomulikud õpirände protsessi osad. Alljärgnevalt on toodud mõned näited.

- Tavaliselt on paar esimest nädalat eriti väsitavad, sest toime tuleb tulla kõikide ees olevate väljakutsetega. Keerulisemaks muudab olukorra kindlasti ka vajadus suhelda võõras keeles.
- Õpirändaja võib end tunda eraldatuna ja üksikuna. See probleem on veelgi teravam, kui tegemist on omal käel välismaale läinud õpiränduriga ning ta elab üksinda. Samas võivad ka kohalikus peres elavad õpirändurid tunda end üksikult, kui pere ei ole sellest probleemist teadlik. Ka vastuvõtjail tuleb mõista, et teisest riigist saabunud õpiränduril võib olla keeruline kohaneda uue keskkonnaga.
- Enamasti tunneb õpirändur välismaal viibimise esimestel nädalatel koduigatsust. On tõenäoline, et alguses hakkab õpirändur tundma igatsust oma pere, sõprade ja kallima järele. Ehkki see on tavaliselt mööduv nähtus, võib see olla alguses suur probleem. See on ka üks peapõhjustest, miks mõned jätavad õpirände pooleli.

Ootused. Õpiränduril võib olla väga keeruline ette kujutada, mis teda ees ootab. Praktikandil võivad olla oma töö suhtes konkreetsemad ootused. Mõned nendest ootustest võivad olla seotud kultuuriga, millest eespool juba räägiti. Mõnikord ei täitu need ootused väga erinevate põhjuste tõttu. Ootuste erinevus võib olla suur probleem. Selle vältimiseks on vaja, et nii õpirändur ise kui tema võõrustajad vahetaksid vastastikku infot ootustest antud õpirände perioodile.

ANALÜÜSIGE KOOS: Tehke grupis kokkuvõte – nii õpirändurite kui vastuvõtivate organisatsioonide ees on palju võimalikke probleeme. Rõhuta, et enamike nende probleemide vältimiseks peavad nii õpirändurid kui vastuvõtjad end hästi ette valmistama. Ettevalmistusest räägitakse käesoleva materjali 5. peatükis.